

1. Етюд

Това е нвголям отрязък от сценичния живот, създаден от въображението, предлаганите обстоятелства и мъгическото „ако“. Етюдът е събитиен епизод, който възниква развива се и се изчерпва. Произшествието в етюда може да бъде малко, грандиозно, но винаги трябва да присъства. Структурата на етюда задължително трябва да включва произшествие, което изразява определен смисъл.

Непрекъснато развиващите се събития (произшествия), които винаги са в зависимост едно от друго, характеризират живота ни. Ако вземем какъвто и да е откъс от живота ще видим, че всяко събитие поражда друго в процес на движение. Движението е закон в реалния живот. Следователно то трябва да бъде закон и в откъс от сценичния живот или с други думи главното в етюда е движението.

Етюдът като средство в творческия процес се използва в две направления:

- В началния период на работа в актьорското майсторство като тренировъчен.
- Като спомагателно средство като анализ на спектакъла.

Видове етюди:

- Етюди които разкриват какъв е бил животът на героя, преди описаните събития от автора. Те са предназначени за влизане на актьора в предварителните обстоятелства.
- Друг вид етюди за работа над ролята са етюдите на бъдещето-те определят перспективата на дадена роля.

- Етюди разознавачи-подпомагат да се намери линията на ролята във видимата част на пиесата, т.е. в написания от автора материал.

- Етюди на така наречената характерност-необходимо е да се намерят етюди,които да открият характерността на героя и да подпомогнат за нейното обогатяване.

- Етюд и мизансцен:мизансцена се определя от изразителните средства на актьора и режисьора,чувството за пространство и определя замисъла на жанровите и стилистични решения,събития и планировката им.Мизансцена по същество е материализиран в пространството под текст.По под текст ние разбираме всички мотиви в живота.

Като заключение може да се каже,че етюдът е основно репетиционно средство.Той цъхранява в себе си уникална сила при изграждане на цялосния спектакъл.

2.Откъси и задачи

На сцената ние работим с драматургия,където не се ползват като готова продукция „аз в дадените обстоятелства”,а „аз в обстоятелствата на приложения материал от драматургията”,така че ще трябва да се запознаем с още един компонент от актьорското майсторство-откъси и задачи.

В подготвителната подготвителна работа над ролята всеки откъс се раздробява на малки парчета,но в момента на творчество малките откъсчета се съединяват в големи откъси.И колкото техният обем достига до максимума,толкова тяхното количество е минимално.Колкото по-минимални са откъсите,толкова по-лесно се обхваща съответната роля и от там цялата пиеса.

Разделянето на пиесата на откъси не е необходимо само за анализ и изучаване на произведението.Във всеки откъс е визложена творческа задача.Задачата произтича от всеки откъс или самата тя ражда откъс.При анализа на пиесата не трябва да се

прикачват други откъси, които не се отнасят до задачата. Те са настрани от нея, от нейното развитие и нямат нищо общо с нея. Откъсите и задачите трябва логически и последователно да изхождат един от друг и да бъдат свързани помежду си.

Откъсите и задачите са големи, средни и малки, важни и второстепенни. Те не позволяват нито на актьора, нито на режисьора да се заблудят по своя творчески път за изграждане на ролята и от там на спектакъла. Истинските творци трябва да мислят за действието, за изпълнението на задачата, а не за резултата. В противен случай се получават шампи, които нямат нищо общо с изкуството. Вътрешната действаща задача направлява актьора към верния път и му помага да не попадне в мрежата на шампата. Тя му помага да осъзнае своето право и самочувствие когато излиза на сцената.

Животът, хората, обстоятелствата, ние самите непрекъснато поставяме пред себе си и един пред друг редица препятствия. Всяко от тези препятствия създава задачи и действия за преодоляването му. Големите световни общочовешки задачи се решават не само от един човек, а от поколения и векове.

Сценичните задачи имат много разновидности. Не всички са необходими и полезни. Артистът трябва да избягва ненужните и да намира необходимите. По какви признаци можем да ги разпознаем?

- Задачата трябва да се отнася за пиесата, да е отправена към партньора, не към зрителя.

- Задачите трябва да бъдат творчески и художествени-такива, които способстват за изпълнението на основната цел на изкуството-нейната художествена изява.

- Задачите трябва да бъдат интересни, живи, ярки, активни, които тласкат ролята напред, а не условни, мъртви задачи, създаден е само за забавление на зрителя.

- Задачи, на които може да повярва актьора, неговия партньор и зрителя.

- Задачите трябва да бъдат увлекателни,вълнуващи.Задачи,които са способни да възбудят процеса на сценическото преживяване.

- Задачи конкретни,които се отнасят за самата роля,а не преближителни.
Задачи,свързани със самата тъкан на драматическото произведение.

- Задачи съдържателни,които да отговарят на вътрешната тъкан на ролята,а не дребни които се плъзгат по повърхността на пиесата.

Режисьорът трябва да намери такава задача на своя изпълнител,която да го привлича,да му харесва,да му се прииска да я изпълни.Такива задачи,които притежават тези качества се наричат творчески задачи.

3.Сценична задача и нейните елементи

При определяне задачите на откъса никога не трябва да си служим със съществително име.Сценичната задача се определя само от глагол.Състояния немогат да се изиграят. Могат да се изиграят действия и то активни.Задачата трябва да бъде действена, целенасочена,целесъобразна,и да възбужда творческа активност на изпълнителя.

Ние знаем,че всяко действие на сцената е отговор на въпроса „Какво правя?”.Освен това ние знаем,че никое действие не се осъществява от човека заради самото действие. Всяко действие има определена цел,което лежи зад пределите на самото действие. Целта отговаря на въпроса:За какво го правя? Извършвайки дадено действие човек се сблъсква с външната среда и като преодолява съпротивата и той използва най-различни средства за въздействие(физически,психически,мимически).Тези средства на въздействие Станиславски нарече приспособления.Те отговарят на въпроса „Как го правя?”.Всичко това взето заедно:

- Действието(Какво правя?).

- Целта(За какво го правя?).

- Приспособлението(Как го правя?).

Това са елементите на сценичната задача.

Първите два елемента съществено се различават от третия. Разликата е в това, че действието и целта носят напълно съзнателен характер и за това могат да бъдат определяни предварително. Човек може още преди да започне да действа да си постави напълно определена и ясна цел и предварително да установи какво именно ще прави, за да постигне. Възможно е да намери приспособления, но този предварителен план ще носи доста условен характер, защото не се знае с какви препятствия ще се срещне и какви неочакваности го дебнат на пътя към поставената цел. Главното е, че той не знае как ще се държи партньора. В процеса на сътолковенията с партньора неволно ще възникнат разни чувства и те могат неволно да си намерят най-неочаквана външна форма за изразяване. Всичко това взето заедно може съвсем да отклони човека от набелязаните предварително приспособления. Същото се получава и на сцената. Голяма грешка правят някои актьори, които като установят действията и техните цели обработват и приспособленията (интонации, жестове, мимики).

И така действието и целта се определят предварително, а приспособленията се търсят в процеса на действието.

4. Основна задача

Основната задача започва своя път от ума, волята и чувствата на твореца актьор. Не може да съществува основна задача без откъсите и задачата на цялата пиеса, без приспособленията, без творческите моменти на вяра и наивност, не може да има основна задача на сцената без предлаганите обстоятелства, магическото „ако“ и т.н. Всичките обединени заедно в творческата природа на актьора, в нейното подсъзнаие са главната цел и основата на актьорското изкуство. Без основна задача не може да се твори на сцената, а просто актьора изпълнява с нищо не свързаните помежду си отделни

упражнения. Отделните откъсчета, колкото и прекрасно да са направени, няма да направят никакво впечатление, ако не ги видим като едно цяло. Това цяло което обединява отделните откъси и задачи, нейните елементи е основната задача.

Основната задача отговаря на въпроса: "Изкам на всяка цена да ... и глагола." На тази основна задача е подчинено действието на актьора творец.

Всяко действие се среща със своето противодействие. Противодействието предизвиква и усилва действието. За това във всяка пиеса, наред с основната задача се движи с обратно насрещно направление контра-основна задача. Тази противоположна основна задача ражда редица нови действия. Това стълкновение е необходимо постоянно на сцената. То ражда борбата, битката, спора. То ражда редица съответстващи задачи и тяхното решение. Ражда активност, действеност, които са основата на театралното изкуство. Ако в една пиеса няма контра-основна задача и всичко се разрешава от само себе си, то изпълнителите няма какво да правят на сцената. Самата пиеса би станала не действена и от там не сценична.

5. Свръх задача

Показването на сцената на чувствата и мислите на писателя, неговите мечти, мъки и радости - това е главната задача на спектакъла. Тази основна главна цел която притегля при себе си всички задачи без изключение, която е двигател на творческия устрем на психическия живот и самочувствува на актьора е свръхзадачата на произведението на писателя. Големите жизнено цели могат да станат вълнуващо, увлекателни задачи, както в творчеството на артиста така и в това на режисьора.

Стремежът към осъществяване на свръхзадачата е непрекъснатата червена нишка, която преминава през цялата пиеса. Свръхзадачата е осъществяване на идеята на автора чрез действие. Каква свръхзадача е необходима?

- Съзнателна свръхзадача. Да идва от ума, но да бъде подплатена с интересни творчески мисли. Това не означава, че свръхзадачата трябва да бъде суха и умозрителна.

- Необходима е емоционална свръх задача, която да притегля като магнит цялото психофизическо съществуване на актьора и режисьора.

- Свръх задачата трябва да възбужда елементите на актьора.

- Свръх задачата трябва да бъде аналогична със замисла на писателя..Тя трябва да предизвиква истинско, живо, човешко непосредствено преживяване, а не формалко и умозрително.

- Свръх задачата трябва да откликне на душата на отделния изпълнител. Само тогава ролята става жива, трептяща, сияеща с всички багри на истинския човешки живот.

- Актьорът трябва да обикне своята свръх задача, да я направи своя, като намери нейната вътрешна същност и я сроди със своето „аз”.

- Повече от всичко трябва да се пазят свръх задачата и основната задача. Те не трябва насилствено да се смесват с други тенденции, стремежи и цели, нужди на пиесата.

- При определяне на свръх задачата трябва да се пристъпи към нейното широко, общочовешко значение.

И така свръх задачата не бива да се поставя в тесни рамки, защото разглежда героя само от една страна, а трябва да се пристъпи към нейното широко, общочовешко значение.